

ENGLISKI APELACIONI SUD

Presuda od 26.XI 1974.

Schorsch Meier G.m.b.H.
c/a A.R. Hennin

Tražbina u stranoj valuti - Može se utužiti u stranoj valuti prema Rimskim ugovorima o zajedničkom tržištu - Strana valuta pretvorit će se u funte prema tečaju na dan plaćanja - Sud smatra da bi tako trebalo postupiti i kod valuta zemalja izvan Zajedničkog tržišta

Tužitelj, njemačka tvrtka u Münchenu, ustao je tužbom pred West London County Court (grofovijskim sudom za zapadni London) protiv tužene, engleske tvrtke, na platež iznosa od DM 3756.03, a koji iznos je engleski dužnik dugovao na temelju fakture od 3.II 1972. za dug nastao 1970. i 1971. prema tužitelju. Tužitelj je tražio da se presudi na platež njemačkih maraka i taj svoj zahtjev temeljio na čl.106. Rimskog ugovora o zajedničkom tržištu prema kojemu treba suditi u njemačkim markama, a ne u funtama, pa je predlagao da se predmet uputi Evropskom sudištu. Prvostepeni sudac je tužbu odbio zauzevši stajalište da čl.106. Rimskog ugovora nema utjecaja na pravilo common law-a i da nema potrebe predmet uputiti Evropskom sudištu.

Usljed žalbe tužitelja Apelacioni sud (u vijeću sastavljenom od Lorda Denninga M.R, apelacionog suca L.J. Pawtona i suca Prvostepenog suda Fostera) preinačio je prvostepenu presudu i donio presudu u njemačkim markama iz slijedećih bitnih razloga:

Lord Denning M.R. konstatira da dosada nitko još nije postavio tužbeni zahtjev prema kojemu bi trebao engleski sud suditi u stranoj valuti. Precedent na kojemu se takva praksa osniva je Rastell v. Draper (1605) u kojemu se radilo o dugu u flamanskim funtama, a sud je stao na stajalište da ovršni organ ("sheriff") ne bi znao kako bi mogao utjerati dug u flamanskom novcu. U Ward v. Kidsim (1626) je sud rekao da se flamanski novac mora izraziti u engleskoj vrijednosti (obje presude su bile u "Norman-French" pa su prevedene i citirane na sađanjem engleskom). U Manners v. Pearson (1898) je Sir Nathaniel Lindley M.R. izrekao da engleski sudovi nemaju sudbenosti ("have no jurisdiction") da sude u stranoj valuti. Sudovi su^u sluča-

jevima "Havana" (1961) i "Teh Hu" (1970) ustrajali na tom stajalištu. (U slučaju "Teh Hu" je to bilo većinsko stajalište kojemu je kontravotirao Lord Denning M.R. - V. UPPPK br.44, str.60. i sl.) Lord Reid je u slučaju "Havana" (1961) smatrao da se radi o postupovnom pravilu, a tome se priključuju i suci u ovom slučaju. To je imalo svoj razlog i u formuli s kojom se sudilo do 1966, a naime da "se presudjuje da tužitelj ima dobiti ("the plaintiff do recover") od tuženoga X funti sterlinga", dok se sada sudi: "Danas se presudjuje ("It is this day adjudged") da tuženi ima platiti ("do pay") tužitelju X funti sterlinga". Nema više razloga da se prema toj formuli ne presudi da se imaju platiti njemačke marke koje će se onda pretvoriti u funte prema tečaju na dan plaćanja. Tako se i s obzirom na arbitražnu odluku u "Jugoslavenska oceanska v. Castle Investment Co." (1974) presudilo, a s obzirom na svotu u dolarima na koju je glasila arbitražna odluka. Uostalom kada engleski sudovi ne bi sudili u stranoj valuti strani vjerovnik bi mogao tužiti pred stranim sudom i na temelju postojećih bilateralnih i multilateralnih ugovora mogao onda zahtijevati ovrhu u Engleskoj.

Rimski ugovor engleski sudovi mogu uvijek sami tumačiti, a Evropskom sudištu će uvijek ostati mogućnosti da na zahtjev imade zadnju riječ. Prelazeći na Rimski ugovor, Lord Denning M.R. citira njegov čl.106. koji nameće državama ugovornicama obvezu da omoguće plaćanje u valuti zemlje u kojoj boravi ("resides") vjerovnik svih onih svota koje su u vezi s liberaliziranim kretanjem kapitala i zaslužba ("earnings"). Engleski sud bi postupao protivno toj odredbi Rimskog ugovora koja je postala zakonsko pravo u Engleskoj, kada ne bi dosudio iznos u njemačkim markama s time da se one pretvore u funte prema tečaju na dan plaćanja. Na to Lord Denning M.R. dodaje (kao obiter dictum) da smatra da će ta promjena u engleskom postupku imati učinak i s obzirom na druge valute, a napose na dolare i jene.

L.J. Lawton je posebno istakao kako one zapreke koje su 1605. i 1626. stajale na putu elastičnom tretiranju pitanja duga u stranoj valuti danas više ne postoje, jer ovršni organ može lako iz novina razabrati koji je dnevni tečaj strane valute u funtama. On je posebno istakao arhaičnost starije argumentacije koja je u slučaju Ward v. Kidswin (1626) smatrala da je strani novac jednak bilo kojoj vrijednoj stvari, pa je stoga smatrala da ne treba tužiti za dug ("in debt"), nego kao za protupravno zadržanu stvar ("detinue").

(LLR 1975,1, str.1)

E.P.

Bilješka.- U našem periodiku smo u br.44, str.60. donijeli prvostepenu presudu u slučaju "Teh Hu" (1969) i na str. 62. drugostepenu presudu u istom slučaju i popratili ju na str.64. i d. bilješkom. Istakli smo kako je u tom slučaju s jakim obrazloženjem Lord Denning M.R. napadao stajalište prema kojemu bi se moralo isključivo suditi u funtama i prema kojemu se ne može valorizirati nagrada za spasavanje u skladu s devalvacijom funte koja je u međuvremenu nastupila (između ugovora o spasavanju i časa kada je actio nata i časa u kojemu se sudi). U slučaju "Kozara" (1974) je Apelacioni sud stao na stajalište da se i arbitražna odluka izražena u dolarima može u Engleskoj izvršiti, ali da se u tu svrhu mora pretvoriti u funte prema tečaju na dan plaćanja.

Ova stajališta pokazuju da će možda i na unifikacijskom planu biti moguće revidirati stajališta zemalja common law-a, koje su se uvijek protivile primjeni načela da se unificirane svote odgovornosti primjenjuju prema tečaju na dan plaćanja, nego su redovito tražile ili da to bude dan kada je actio nata ili pak dan utuženja. Sadašnja fluidna međunarodna valutna situacija daje ne samo veću važnost nego i neposrednu aktualnost ovim pitanjima.

E.P.

FRANCUSKI KASACIONI SUD

Presuda od 15.X 1974.

Sté commerciale d'affrètement
et de combustibles (S.C.A.C.)
c/a Sté Marseille Fret

Prijevoz stvari morem - Naknada povećanih troškova prouzrokovanih nemogućnošću iskrcaja tereta zbog odbijanja stivadora da stavi na raspolaganje potrebna sredstva - Brodar koji od naručitelja traži naknadu ovih troškova mora dokazati da je odbijanje stivadora imalo karakter više sile, tj. da je bilo potpuno nepredvidivo

Brodar je primio na prijevoz teške komade tereta koji su bili namijenjeni za javne radove. Roba je ukrkana u Francuskoj a morala je biti iskrcana u luci Alžir. Kad je brod stigao u luku odredišta stivador koji ima monopolistički položaj odbio je brodaru staviti na raspolaganje jake dizalice koje su bile potrebne za iskrcaj